Otázka: Občanské právo všeobecně

Předmět: Společenské vědy, Právo

Přidal(a): Zuzana

OBČANSKÉ PRÁVO

- Občanský zákoník – osoby, věci, právní zastoupení,
- Dědické právo,
- Smluvní právo, ochrana spotřebitele,
- Věcná práva, zástava a zadržení,
- Náhrada újmy,
- Patří k právu soukromému,

Dělba:

- 1) procesní – upravuje způsob domáhání osob jejich práv,
- 2) hmotné – upravuje osobní a majetkové vztahy, upravuje občanské vztahy mezi FO a PO navzájem a mezi FO, PO a státem,

Právní vztah: Absolutní – platí pro absolutně všechny,

- Relativní – závazek se týká jen dvou členů,

Zásady občanského práva:

- co není zakázáno, je dovoleno,
- dispozitivní právní normy – mohu si některé smlouvy poupravit,
- každý má právo na ochranu svého života, zdraví, svobody, cti a důstojnosti (např. urážka slavné osobnosti) -> práva osobní,
- nikomu nelze odepřít, co mu po právu náleží,
- subjekty jsou si rovny, chrání slabší smluvní stranu,

Osoby se dělí na fyzické a právnické:

- ***Fyzická osoba:***
  - každá osoba bez ohledu na věk, radu, pohlaví,
  - vzniká narozením a končí smrtí,
  - způsobilost k právním jednání v plném rozsahu po dovršení 18 let,
  - způsobilost k protiprávnímu jednání – částečná: 15 let, úplná: 18 let,
- ***Právnická osoba:***
  - uměle vytvořené subjekty, které v právních vztazích vystupují a jednají jako lidé,
  - vytvořené na dobu neurčitou,
  - sdružení 2 a více FO, majetku (lidí nebo věcí),
  - patří zde organizace, s. r. o., školy, spolky, politické strany, obchodní společnosti,
  - vznikají zápisem do evidence (obchodní rejstřík) a zanikají vymazáním z ní,
  - musí mít název a sídlo,

OBČANSKÝ ZÁKONÍK

- Základní pramen občanského práva,
- Nejobsáhlejší právní normy,
- Nabyl účinnosti 1. 1. 2014,
- Chrání soukromí a vlastnictví,
- 5 částí: relativní a absolutní práva, rodinné právo, ustanovení na závěr, obecné právo,

PRÁVNÍ ZASTOUPENÍ

- V právních vztazích je možné za sebe nechat jednat zástupce (právo vzniká ze zákona

nebo na základě tzv. plné moci),
- Možnost právního zastoupení (zákonný zástupce nebo jiná svéprávná osoba, advokát – plná moc),
- Zástupce – ten, kdo právě jedná za jinou osobu,

Zastoupení:

- přímé – zástupce činí vlastní projev vůle jménem a na účet zastoupeného,
- nepřímé – zástupce projevuje svou vůli, jedná svým jménem, avšak na cizí účet,

PRÁVNÍ VZTAHY

- *Nemajetkové*
    - Týká se nehmotného majetku, nejsou vyčíslitelné penězi,
    - Práva autorská, patentová, práva na ochranu osobnosti (= práva osobnostní),
    - Právo domáhat se svých osobních práv (i po smrti člověka – např. pošpinění jména mrtvého),
    - PO chrání značku, pověst a dobré jméno,
- *Majetkové*
    - Možno jejich hodnotu vyčíslit penězi,
        - – absolutní – práva dědická a věcná (např. držby) – platí pro všechny,
        - – relativní – práva závazková (např. dluh) – platí jen pro dvě strany,

VĚCNÁ PRÁVA

Řeší:

- Držba,
- Vlastnictví,
- Spoluvlastnictví,
- Společné jmění manželů,
- Věcná práva k věcem cizím,
- Správa cizího majetku,

DRŽBA

- Držitel věci – nakládá s ní, jako by ji vlastnil, fakticky ji má,
    - – nabyl ji poctivým způsobem (ne krádeží),
    - – nemá vlastnická práva,

VLASTNICTVÍ

- Hmotné i nehmotné věci, které patří osobě jsou jeho vlastnictví,
- Vlastník může nakládat se svým vlastnictvím libovolně,
- Vlastnická triáda (co musí vlastník splňovat):
    - 1) právo věc držet, mít ji ve faktické moci,
    - 2) právo věci užívat a využívat (jíst jablka ze svého stromu),
    - 3) právo s věcí disponovat – rozhodovat o ní, nakládat s ní,
- Zbavit vlastnictví někoho jiného lze pouze v určitých případech, není to tak jednoduché, nejčastěji státem pro veřejný zájem (odkoupení pozemku kvůli stavby dálnice),
- Řešení záležitostí sousedských vztahů – nesmíme ohrožovat cizí vlastnictví,

Nabytí vlastnického práva:

- – přivlastnění (sběr hub),
- – přirozený přírůstek (postavení kůlny na své zahradě,
- – vydržení – po uplynutí zákonné lhůty se z držitele (něco najdu) stává vlastník,
- – převod – musí být podepsána smlouva (prodej, dar auta),
- – přechod – zisk majetku který na mě přešel – dědictví, na rozdíl od převodu nemohu ovlivnit,
- – nález – povinnost odevzdat věc, kterou jsem nalezl -> pokud věc nikdo nehledá, stávám se, držitelem, po uplynutí lhůty se stávám vlastníkem,

Omezení vlastnického práva:

- – jen se souhlasem vlastníka,
- – věcné břemeno = pro vlastníka je nutnost něco trpět, něčeho se zdržet (povolit sousedovi užívat mou příjezdovou cestu),

SPOLUVLASTNICTVÍ

- Více lidí, kteří vlastní společnou věc, se podílí na právech a povinnostech,

SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ

- Podíly manželů na právech a povinnostech jsou stejné,
- S prodejem majetku musí souhlasit oba,
- Co nabydou v době manželství (i dluhy) jsou společné,

VĚCNÁ PRÁVA K VĚCEM CIZÍM

- Například věcná břemena, právo stavby,

ZÁSTAVNÍ PRÁVO

- Zástava je určena k zajištění pohledávky,
- Vzniká na základě smlouvy (výjimečně rozhodnutím soudy),
- Nutí dlužníka splnit závazek,
- V případě nesplnění závazku poskytuje možnost uspokojení nesplacené pohledávky přímo z výtěžku zpeněžené zástavy,
- Může postihnout cokoli, co má majetkovou hodnotu,

ZADRŽOVACÍ PRÁVO

- Je uplatněno jednostranně, bez smlouvy,
- Věřitel může dlužníkovi zadržet pouze věc, kterou má již u sebe,
- Předmětem zadržení může být jedině věc movitá,
- Věřitel nesmí věc zadržovat déle, než je vypořádaná pohledávka penězi, či jinou jistinu,
- Lze zadrženou věc prodat? Ano, po uplynutí určité doby, o které byl dlužník informován,

ZÁVAZKOVÉ PRÁVO

- Obligační právo,
- Vzniká z právních úkonů, zejména smluv,
- Upravuje vztah mezi dlužníkem a věřitelem,
- Věřitel je oprávněn žádat od dlužníka splnění nějaké povinnosti,

Obsah závazku tvoří 4 základní povinnosti:

- Dare – povinnost někomu něco dát,
- Facere – povinnost něco vykonat,
- Non-facere – povinnost něco nekonat,
- Pati – povinnost něco strpět,

DĚDICKÉ PRÁVO

- Souhrn právních norem, které upravují přechod majetku zemřelé osoby na její právní nástupce,
- Dědit mohou fyzické i právnické osoby,
- Nabytí vlastnictví zděděného majetku potvrzuje soud,
- Pojmy:
    - ZŮSTAVITEL = zemřelá osoba, po které se dědí,
    - DĚDIC = osoba, na kterou připadne majetek po zemřelém,
    - POZŮSTALOST = majetek, který zůstane po zůstaviteli,
    - ODÚMRŤ = není-li žádný dědic, pozůstalost připadá státu,
- Vlastnické právo přechází na dědice již v den smrti zůstavitele,

Způsoby dědění majetku:

- ze závěti,
- ze zákona,
- dědickou smlouvou,

Předpoklady dědění: – smrt fyzické osoby

- – existence pozůstalosti,
- – existence dědice,
- – existence dědického titulu,
- – přijetí dědictví,

Dědická smlouva = dvoustranné právní jednání

- – formou veřejné listiny (notářského zápisu),
- – účinky smlouvy nastávají, až smrtí zůstavitele,

Závěť

- Jednostranný odvolatelný projev vůle,
- Ověřeno notářem,

Odkaz

- Ten, komu je odkazováno není dědicem,
- Odkazem se přikazuje dědici, aby osobě, jejíž prospěch byl odkaz zřízen, vydal určitou věc,

Zákonná posloupnost

1. Děti a manžel – rovným dílem,
2. Manžel, rodiče zůstavitele, osoba žijící ve společné domácnosti alespoň rok,
3. Sourozenci zůstavitele a osoba spolužijící,
4. Prarodiče zůstavitele,
5. Praprarodiče,
6. Vnuci sourozenců, strýcové a tety (popř. bratranci a sestřenice),

Vydědění potomka

- Pouze ze zákonných důvodů,
- Neprojevování opravdového zájmu (= 20 let se neozvu příbuznému),
- Neposkytnutí pomoci v nouzi,

Nepominutelný dědic

- Dědic, kterému z pozůstalosti náleží povinný cíl,
- Díl nelze zkrátit,
- Nejméně zpochybnitelná: dědická smlouva > závěť > zákonná posloupnost,

SMLOUVA

- Závazky nejčastěji vyplývají ze smluv,
- Smlouva = všestranný právní úkon, na jehož základě vznikají účastníkům práva a povinnosti,
- Je tvořena návrhem smlouvy navrhovatelem a přijetím smlouvy příjemcem,

Náležitosti smlouvy:

1. označení smluvních stran (pozice i osobní data),
2. přesný popis předmětu smlouvy (závazky obou stran),
3. způsob plnění smlouvy (datum, místo, podmínky),
4. datum a místo podpisu, vlastnoruční podpisy smluvních stran,

Kontrola smlouvy:

- Vždy si smlouvu důkladně přečíst,
- Zaměřit se na podmínky plnění a podmínky vypovězení smlouvy,
- Nepodepisovat smlouvy v časové tísni a poradit se s důvěryhodným odborníkem,

Zánik smlouvy

- Od smlouvy lze odstoupit jen za určitých podmínek:
    - – do 14 dnů od uzavření smlouvy,
    - – zánik předmětu smlouvy,
    - – náhrada předmětu smlouvy jiným (vznik jiné smlouvy),
    - – nesplnění některé z podmínek,
- Byla-li smlouva záměrně poškozující vůči příjemci, je vhodné obrátit na soud,
- Při neoprávněném odstoupení od smlouvy lze dojednat odstupné,

KUPNÍ SMLOUVA

- Prodávající za úplatu převádí vlastnictví zboží na kupujícího,
- Kupní smlouva může být i ústní,
- Smlouva o koupi nemovitosti musí být zapsána v Katastru nemovitostí ČR, tímto dnem teprve přechází vlastnictví nemovitosti,
- Vlastnictví movité věci přechází na kupujícího již jejím převzetím,
- Prodávající na sebe bere zodpovědnost za vady na předmětu koupě, pokud se objeví v záruční době,

DAROVACÍ SMLOUVA

- Dárce věc bezúplatně přenechá obdarovanému,
- Existují případy, kdy může dárce dar vymáhat zpět,

NÁJEMNÍ SMLOUVA

- Pronajímatel přenechává nájemci věc za úplatu = „nájemné“,
- Nekončí-li nájem věci dohodou, je nutno podat výpověď z nájmu, a to u většiny nemovitostí 3 měsíce, u movitých věcí měsíc dopředu,

POJISTNÁ SMLOUVA

- Pojistitel se zavazuje poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li stanovená nahodilá událost (např. pojistná událost – dopravní nehoda či zranění),
- Pojištěnec je povinen platit pojistné, pojistit lze majetek, fyzickou osobu, odpovědnost za škodu,
- Zvláštním druhem je sociální pojištění,

CESTOVNÍ SLOUVA

- Provozovatel cestovní kanceláře se zavazuje, že zákazníkovi poskytne zájezd a zákazník se zavazuje, že zaplatí smluvenou cenu,

OCHRANA SPOTŘEBITELE

- Spotřebitel = poslední v řetězci odběratelů, fyzická osoba, která zboží nebo služby spotřebovává a neprodává dál,
    - = „slabší strana“, která musí být vždy chráněna – zásada rovnosti,
- Občanský zákoník na ochranu slabší smluvní strany proto stanoví, že ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana nemohla rozumně očekávat (např. nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta), se považuje za neúčinné, pokud jej zákazník přímo výslovně nepřijal,
- Vychází z občanského zákoníku,
- Skupina zákonů a organizací, jejichž cílem je zajišťovat práva spotřebitelů, spravedlivý obchod, hospodářskou soutěž,

8 základních práv:

- 1) bezpečnost,
- 2) volný výběr zboží,
- 3) odškodnění (=reklamace),
- 4) informace,
- 5) vzdělání,
- 6) zastupování,
- 7) základní potřeby,
- 8) zdravé životní prostředí,

Organizace zabývající se ochranou spotřebitele:

- – ČOI (česká obchodní inspekce),
- – Dtest,
- – Sdružení obrany spotřebitelů,
- – Český telekomunikační úřad,
- – Státní veterinární správa,
- – Evropské spotřebitelské centrum,

NEKALÉ PRAKTIKY

- Zákon o ochraně spotřebitele zakazuje užívání nekalých obchodních praktik při nabízení nebo prodeji výrobků a služeb,
- Klamové a agresivní reklamy,

ZÁRUKA

- Spotřební zboží: 24 měsíců (2 roky),
- Potravinářské zboží: 8 dní, maximální trvanlivost, datum spotřeby,
- Krmiva: 3 týdny,
- Zvířata: 6 měsíců,

REKLAMACE

- Vada odstranitelná – 3x bezplatná oprava, možnost výměny nebo odstoupení od smlouvy,
- Vada neodstranitelná – právo na výměnu nebo slevy, odstoupení od smlouvy a vrácení peněz,
- Zašpinění výrobku – nárok na slevu,
- Zájezd – možno reklamovat do 3 měsíců od návratu,
- Reklamace musí být vyřízena do 30 kalendářních dní,
- Při reklamaci potřebujeme doklad o nákupu zboží (originální obal není potřeba),

NÁKUP NA INTERNETU

- Vhodné nejprve prověřit, kdo obchod provozuje,
- Cenné informace lze nalézt také v internetových srovnávačích,
- Převodem platit jen v ověřených obchodech,
- Právo odstoupit od smlouvy do 14 dnů,
- Ne všude lze vrátit (zboží na míru, hygienické potřeby),

NÁHRADA ÚJMY

- Nárok na náhradu újmy se promlčuje za 3 roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni zodpovídá,

- Nejpozději se však nárok na náhradu promlčí za 10 let ode dne, kdy ke škodě došlo (tzv. objektivní promlčecí lhůta), v případě úmyslně způsobené škody až za 15 let,
- Pokud NOZ (nový občanský zákoník) stanoví povinnost nahradit újmu, míní se tím povinnost nahradit újmu majetkovou (škodu),
- Povinnost nahradit nemajetkovou újmu vzniká pouze v případě, kdy to vyplývá ze smlouvy, nebo ze zákona,
- Škoda = jakákoli ztráta na majetku, nejedná se přitom pouze o škodu skutečnou (výše, o kterou se hodnota majetku snížila), ale i o ušlý zisk (výše, o kterou se hodnota majetku nezvýšila, ačkoli měla),

– například: pokud někdo naboural jinému auto, se kterým dotyčný podniká, uhradí mu nejen náklady na jeho opravu, ale i ztrátu na zisku, o který v důsledku nepojízdnosti vozidla přišel.